

Grosser Erfolg der deutschen Truppen bei Salerno und Eboli

Feindliche Kräftegruppen teils eingeschlossen teils vernichtet — Durchbruchversuche an der Ostfront abgeschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 15. Sept. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Kubanbrückenkopf herrschte auch gestern lebhafteste Kampfaktivität. Bei erneuten Angriffen im Raum von Krimskaja verloren die Sowjets 32 Panzer.

Im Süden und in der Mitte der Ostfront setzte der Feind seine Durchbruchversuche in den Abschnitten von Krasnoarmejskoje, südlich und westlich Charkow, an der Desna und bei Kirow fort. Sie wurden im harten Kämpfen grösstenteils abgewehrt. Eigene Angriffe wurden an verschiedenen Stellen eingesetzt.

Neue heftige Angriffe der Sowjets südwestlich Bjeli scheiterten trotz Einsatz starker Infanterie- und Panzerkräfte.

Im Finnischen Meerbusen versenkten Einheiten der Kriegsmarine ein bolschewistisches Schnellboot und brachten während des Gefechtes zwei angreifende Bombenflugzeuge zum Absturz.

Sicherungsstreitkräfte eines deutschen Geleites, bestehend aus Jagd- und Zerstörerstaffeln der Luftwaffe, schossen an der nordnorwegischen Küste von 55 angreifenden Sowjetsjagdflugzeugen ab.

In den schweren Abwehrkämpfen nördlich des Asowschen Meeres zeichnete sich der Oberbefehlshaber der Panzerjägerkompanie eines Grenadierregimentes besonders aus. Er vernichtete am 1. September in kurzer Zeit 10 von 27 im Abschnitt seiner Kompanie durchgebrochene Panzer.

Der Angriff gegen die britisch-nordamerikanischen Landungsverbände bei Salerno und Eboli hat gestern zum einem grossen Erfolg geführt. Eine feindliche Kräftegruppe wurde eingeschlossen, eine zweite vernichtet. Die Beute- und Gefangenzahlen sind im ständigen Wachsen. Der gestern bei Eboli zurückgeworfene Feind hat sich im Schutze der Schiffsartillerie nahe der Küste zu erneutem Widerstand gesetzt.

Die Luftwaffe griff die feindliche Landungsflotte laufend an. Ein Trans-

GRANDE SUCCESSO DELLE TRUPPE TEDESCHE PRESSO SALERNO E EBOLI

Dal quartier generale del Führer 15 settembre. Il Comando Supremo delle Forze Armate comunica:

Sulla testa di ponte del Cuhàn anche ieri vivace attività operativa. In rinnovati attacchi nel settore di Krimskaja i sovietici perdevano 32 carri armati. Nel settore meridionale e centrale del fronte orientale il nemico continuava i suoi tentativi di sfondamento nelle zone di Krasnoarmejskoje a sud e ovest di Charkow, sul Desna e presso Kirow. Gli attacchi in gran parte sono stati respinti in aspri combattimenti. Nostri attacchi sono stati intrapresi in diversi punti. Nuovi violenti attacchi dei sovietici a sud ovest di Bjeli fallivano nonostante l'impiego di forti contingenti di truppe di fanteria e di carri armati.

Nel golfo finico unità della marina da guerra affondavano un motoscafo celer bolscevico e durante il combattimento abbatterono due bombardieri attaccanti.

Forze armate a protezione di un convoglio tedesco composto di stormi di cacciatori e bombardieri della Luftwaffe, abbatterono sulla costa nord della Norvegia 34 su 55 dei bombardieri sovietici attaccanti.

In duri combattimenti difensivi a nord del mare d'Azov si distingueva il caporale Rietz di una compagnia di cacciatori di un reggimento di Granatieri che il primo settembre distruggere in breve tempo 10 dei 27 carri armati penetrati nel settore della sua compagnia.

L'attacco contro le truppe di sbarco nord-americane presso Salerno ed Eboli ha condotto ieri ad un grande successo. Un gruppo di forze nemiche è stato circondato, un secondo distrutto. Il bottino e il numero dei prigionieri sono in continuo aumento. Il nemico, respinto ieri presso Eboli, è passato alla resistenza presso la costa sotto la protezione dell'artiglieria navale.

La Luftwaffe attacca incessantemente la flotta nemica di sbarco. Una nave da trasporto di 4 mila tonnellate è stata colpita e distrutta, 5 altre navi di medio tonnellaggio sono state colpite da bombe di grosso calibro. Motoscafi veloci tedeschi hanno silurato un incrociatore nemico, e catturato due velieri a motore italiani.

Sulla costa dei territori occupati in occidente e in singoli voli di disturbo notturno sul territorio settentrionale del Reich venivano distrutti dall'artiglieria antiaerea 3 apparecchi nemici e 5 da unità della marina di guerra.

L'affettuazione dei trasporti su tutti i fronti di guerra richiede il massimo sforzo da parte di tutte le unità addette ai trasporti stessi. Nel riattivare celermente le linee ferroviarie distrutte e nel far funzionare linee nuove si sono distinti in modo egregio il genio ferroviario e le truppe addette alle comunicazioni.

porter von 4000 Brt. wurde vernichtend getroffen, fünf weitere Schiffe mittlerer Grösse erhielten Bombentreffer schweren Kalibers. Deutsche Schnellboote torpedierten einen feindlichen Kreuzer und brachten zwei italienische Motorschiffe auf.

An der Küste des besetzten Westgebietes und bei einzelnen nördlichen Störflügen über dem nördlichen Reichsgebiet wurden von Luftverteidigungskräften drei, von Einheiten der Kriegsmarine fünf feindliche Flugzeuge zum Absturz gebracht.

Die Durchführung der Transporte auf sämtlichen Kriegsschauplätzen stellt an alle Transportdienststellen die höchsten Anforderungen. Bei rascher Wiederherstellung zerstörter Strecken oder Inbetriebnahme neuer Linien zeichnen sich Eisenbahnpioniere und Betriebstruppen immer wieder hervorragend aus.

Nemška vojska gospodar nad jugovzhodnim prostorom

Vera nemškega vojaka v končno zmago je trdna kot skala

DNB... PK. — Ko se je v noči na 9. september razvedela novica o brezposojni vdači Italije, ki jo je na lastno pest že dolgo pred tem dnem podpisal izdajalski general Badoglio, je nemška oborožena sila zgrabila vodstvo v vsem jugovzhodnem prostoru ter se bliskovito lotila vseh ukrepov, da bi vse neljube pripeljalje preprečila ter v kralj zadušila.

Nemški vojak se zaveda svoje visoke, odgovornosti polne naloge, ki je edino v tem, da z vsemi sredstvi onemogoči sovražniku dostop do zasedenih in obvarovanih krajev na skrajnem evropskem jugovzhodu. Zda se je tudi zavedel, da je Italija v važni uri odgovorila in da je podla italijanska zarotniška družba že v drugo izdala nemško zaveznico. Ta resnica ga polni z grenkim ogorčenjem.

Vendar pa se nemški vojak zaveda tudi ponosa in moči, tako da bo znal zdržati tudi v najtežjih okolišninah do skrajnosti. Njegova vera v pravično stvar in v končno zmago v tem boju je trdna kot skala. Danes se bolj kot prej je prepričan, da odločnega borca ne more premagati niti močnejši sovražnik, saj je to dokazala svetovna zgodovina že čestokrat.

9. septembra zvečer so začeli nemški oddelki italijanske čete razoroževati na Balkanu ter jim jemati strelivo, orožje, vozila in skladišča za gorivo. Naslednjega dne je bil vojaški položaj za nemško vojsko docela jase. Kjer je prišlo do upora, so ga nemške čete strle z veliko odločnostjo. Le na nekaj krajih je prišlo do borbe z zaslepljenimi italijanskimi vojaki, ki pa so prav kmalu spoznali, da je njihov upor nemiseln ter so se udali poveljju nemških čet.

— II —

Razpust „judovske armade“

Belgrad, 16. sept. DNB. Dospelo je poročilo, ki naznanja, da so tako imenovano „judovsko armado“ morali razpustiti, ker nimajo vojakov. Ta dogodek je v judovskem palestinskem tisku zbudil živahne razprave o vprašanju vojaških novincev. Značilno je, da je judovskim častnikom kar prav, če oblast judovskih novincev ne priznava k vojaški službi. Nobenih solza ne pretakajo za tako imenovano „judovsko armado“, ker je število rojstev pri njih kar usodno padlo. Judovska mladina namreč nagonsko sodi, da ne bi bilo prav, imeti mnogo naraščajoč, ki bi ga potem desetkali na bojiščih. Drugi judovski listi pa tarnajo nad številko umrlih vojšči med Judi, ki je po vsem svetu strašna, toda v Palestini sami, kjer Judje žive v urejenih razmerah, število rojstev daleč prekaša. Padec rojstev povzroča mnogo skrbi. Od 19. stoletja naprej se je judovstvo od 2 milijonov povzpelo na 19 milijonov. Zda pa, ko ima judovstvo priliko — nadaljuje list „Haaretz“ — pa se samo uničuje. Značilno je, da Judje v svojih razpravah sami pravijo, da je strah pred rojstvi prav posebno velik zato, ker Judje še vedno živijo pred bojaznijo antisemitizma, ki je po vsem svetu še zmeraj zelo razširjen in še stalno narašča. Zato listi svojim judovskim vojakom očitajo, da se preveč bavijo z današnjo

Pogodba o trojni zvezi navzlic Badoglijevi izdaji še vedno drži

Berlin, 16. sept. DNB. Nemška in japonska vlada sta izdali naslednjo skupno izjavo: Prelomitev zvestobe vlade maršala Badoglija ni prav nič omajala pogodbe držav trojne zveze. Ta pogodba ostane še naprej v popolni veljavi. Nemška in japonska vlada sta odločeni, nadaljevati skupno in z vsemi silami, s katerima razpolagata, vojno do končne zmage.

Jonski otoki spet v naročju Grčije

Atene, 16. sept. DNB. Atensko časopisje je včeraj objavilo naznanilo nem-

Velik uspeh nemških čet pri Salerno in Eboliju

Sovražne sile so bile deloma obkoljene deloma uničene — Poskusi prodorov na vzhodnem bojišču zavrnjeni

Führerjev glavni stan, 15. sept. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja: Na kubanjskem mostišču je bila tudi včeraj živahna vojna delavnost. Med ponovnimi napadi na področju Krimskaje so izgubile sovjetske čete 32 oklepnih voz.

Na jugu in v središču vzhodne fronte je nadaljeval sovražnik svoje prodorne poizkuse v odsekih Krasnoarmejska, južno in zapadno od Harkova, od Desni in pri Kirowu. Bili so v hudih bojih po večini zavrnjeni. Naši napadi so bili podvzeti na raznih mestih.

Novi srditi sovjetski napadi južno-zapadno od Bjelija so se izjalovili kljub porabi močnih pehotnih in oklepnih sil.

V Finskem zalivu so potopile enote bojnje mornarice boljseviš-

ki hitri čoln in so sestrelile med bojem dva napadajoča bombnika.

Zaščitne bojne sile nekega nemškega spremstva, obstoječega iz lovskih in rušilnih jat letalskega orožja so sestrelile ob severni norveški obali 34 izmed 55 napadajočih sovjetskih lovskih bombnikov.

V težkih obrambnih bojih severno od Azovskega morja se je odlikoval naddesetnik oklepne lovskostotnije grenadirskega polka, Rietz, ki je uničil 1. septembra v kratkem času 10 izmed 27 oklepnih voz, ki so prodrli v odseku njegove stotnije.

Napad proti angleško-severnoameriškim izkrcavalnim oddelkom pri Salerno in Eboliju je dovedel včeraj do velikega uspeha. Neka sovražna skupina je bila obkoljena, neka druga pa uničena. Plen in število ujetnikov stalno narašča. Sovražnik, ki je bil včeraj pri Eboliju pognan nazaj, se je v varstvu ladijskega topništva vnovič postavil v bran v bližini obale.

Letalsko orožje neprestano napada sovražnikovo izkrcavalno brodogradnjo. Prevozna 4000 tonska ladja je bila uničujoče zadeta, pet nadaljnjih ladij srednje velikosti pa je bilo zadetih z bombami težkega kalibra. Nemški hitri čolni so torpedirali sovražno križarko in zajeli dve italijanski motorni jadralnici.

Ob obali zasedenega zapadnega področja in med posameznimi nočnimi motilnimi poleti nad severnim državnim ozemljem so letalske obrambne sile enot vojne mornarice sestrelile pet sovražnikovih letal.

Izvedba transportov na vseh bojiščih zahteva od vseh transportnih ustanov največje napore. Pri naglem obnavljanju porušeni prog in obnovi obrata novih železnic se vedno znova odlikujejo železniški pionirji in prometne čete.

Mussolini prevzel vodstvo fašizma

Duca je izdal prve ukrepe za obnovo stranke in njenih posebnih oddelkov

Vsem zvestim tovarišem v vsej Italiji!

Od danes, 15. septembra 1943-XXI, prevzamam vrhovno vodstvo fašizma v Italiji.

2. Imenujem Aleksandra Pavolinija za začasnega tajnika fašistične stranke, ki se odslej imenuje republikanska fašistična stranka.

3. Odrejam, da vse vojaške, politične, upravne, šolske in druge oblasti, ki so bile od kapitulacijske vlade odstavljene, zopet zasedejo svoja mesta in prevzamejo svoje posle.

4. Odrejam takojšnjo vzpostavitev vseh zdravih sil stranke s sledečimi nalogami:

a) vsak dan in tovariško je treba

sodelovati z nemškimi vojaškimi silami, ki se na italijanskih tleh bijejo proti skupnemu sovražniku;

b) ljudstvu je treba nuditi takojšnjo in dejansko gnotno in moralno pomoč;

c) pregledati položaj članov stranke v zvezi z njihovim vedenjem na bojišču, v zvezi z državnim udarom in brezobzirno kaznovati vse izdajalce in strahopetce.

5. Odrejam, da se obnove vse formacije in posebni oddelki milice za narodno varnost.

6. V zvezi z »Dnevnim redom« št. 5 imenujem generala milice Renata Riccia za poveljujočega generala.

MUSSOLINI.

Nemško vojno gospodarstvo po novih smernicah

Führer je dal odlok za povečanje proizvodnje odločilno za zmago

Nikdar ni ustrezalo značaju narodno-socialističnega vodstva države, da bi izdajalo odloke zgolj teoretičnega pomena. Zato se bodo tudi čutille praktične posledice novega Führerjevega odloka o koncentraciji vojnega gospodarstva v okviru nemške proizvodnje v najkrajšem času. V organizatoričnem smislu potrjuje Führerjev odlok že ustvarjeno stanje v oboroževalni proizvodnji pod vodstvom državnega ministra Speera. Napredek v smotni uporabi ljudi in materiala za vojno, zaradi česar se govori tudi o »totalni vojni«, je v pozitivnem in negativnem smislu prilagodil proizvodnjo skoro izključno potrebam vojnega vodstva. Pozitivno se je zgodilo to tako, da so se potrebne delovne sile in produkcijske naprave preosnovala za oboroževanje, v negativnem smislu pa z ojačeno omejitvijo za vojno nevažne proizvodnje. Na podlagi Führerjevega odloka od 2. septembra 1943. je nemški državni minister za oborožitev in municijo postal odgovoren za vso nemško proizvodnjo. V tem je priznanje že od februarja l. 1942. vedno bolj jasno razvijajočega se stanja, kakor tudi odločna volja državnega vodstva, da se šele sedaj usmeri vsa proizvodnja do poslednjih panog po zakonih vojne.

Po izkušnjah zadnjih vojn je bilo v proizvodnji znano razmeroma le široko razlikovanje med »važnim za vojno« in civilnimi potrebami. Najnovejši razvoj pa je v naraščajočem obsegu zahteval bolj točnejše razlikovanje produkcijskih nalog, ki so bile načelno priznane kot važne za vojno. Namesto pojma »važno za vojno« je stopil pojem »odločilno za vojno«, ki priznava samo to, kar je v vsakem pogledu primerno, da ojača oborožitveno silo. Med vojno je nastala tudi izprememba v prenosni pojma važnosti za vojno. Zato je cela vrsta primerov, v katerih je proizvodnja, ki je bila še pred gotovim časom priznana kot važna za vojno, izgubila svoj prednostni značaj v prid izdelkom, ki so za vojno odločilnega pomena. Odločilni ukrepi v industrijski

proizvodnji se bodo na podlagi točnejšega in obenem poostrejšega razlikovanja pokazali v najkrajšem času. Strožja mera, s katero se mora sedaj predvsem meriti važnost proizvodnje izdelkov za potrošnjo, bo na tem področju oprostila še znatne rezerve za oborožitveno proizvodnjo. Načelna potreba proizvajanja konzumnih predmetov tudi v totalni vojni, je bila priznana s programom vojne proizvodnje, ki je bil objavljen že pred davnim časom in ki naj bi zagotovil minimalno proizvodnjo važnih predmetov za potrošnjo.

Porast proizvodnje pa ostaja slej ko prej glavni cilj. Njemu služijo številni ukrepi, ki so v zadnjem času zmanjšali število organizatoričnih naprav in poenostavili njihovo preglednost.

Državni minister Speer, ki mu je Führer s svojim odlokom dal pooblastila v izrednem obsegu, je doslej rešil še mnogoštevilna vprašanja, ki so v zvezi s povečanjem proizvodnje. Samo njegova delavnost in popolna poštivalnost vseh njegovih sodelavcev pri izvrševanju postavljenih nalog sta omogočili, da se je vzdržala proizvodnja na visku zahtev. Njihovi uspehi so bili v skladu s izrednimi pooblastili, ki so jim bila dana glede na nove naloge. V sedanjem času prevladuje oboroževanje. Služiti temu namenam in dati zanj odgovornim ljudem vsa potrebna pooblastila, je bilo načelo, ki je vodilo Führerjev odlok. V okviru narodno-socialističnega državnega vodstva niso bila vprašanja osebne častiljubljenosti nikdar merodajna ter so bila vedno postavljena za strogo stvarne pre-soje in potrebe.

Obnove fašija v Atenah

Atene, 16. septembra, DNB. Na sestanku vodilnih fašističnih osebnosti so v Atenah spet ustanovili fašijo. Italijanom, ki živijo na Grškem, je fašistična stranka spet odprla dostop v fašistični dom.

Adolf Hitler

Razmere v sovjetskem kolhoškem gospodarstvu

Zanimive podrobnosti s potovanja srbskih delavcev in kmetov v Ukrajino

Belgrad, 16. sept. DNB. »Drobni dogodki na velikem potovanju« je naslov poročila, ki ga je napisal Eugen Mössner o potovanju srbskih kmetov in delavcev v Ukrajino. V tem popisu posebej slika razmere v sovjetskem kolhoškem gospodarstvu. V kolhozu Jakušinci pri Vinici, ki ga je zastopstvo obiskalo, je bilo 400 odraslih kmetov in kmetice. Upravo je vodilo nič manj kakor 20 uradnikov. Pri taki okorni upravi se poljedelska dela niso mogla kaj prida razvijati. Čeprav je kolhoz na sloviti »rni zemlji«

so žetve v najboljšem primeru prinesle samo 1.300 kg na hektar. Kmetom so žito odkupili po 9 karbovancev za 50 kg, ter ga prebivalstvu prodajali dalje za nič manj ko 40 karbovancev. Maloštevilne neodvisne kmetice, tako imenovane kulake, je sovjetska vlada na vse mogoče načine zatirala. Člani zastopstva so se pomenkovali z nekimi takim kmetom, ki jim je pripovedoval, da so oblasti od njega zahtevale 18.000 rubljev, tako da je bil prisiljen prodati osem krav, da je lahko plačal davke.

Boljševizem hoče zatreti omiko

»Nobena država, nobena omika ni varna, dokler je na svetu še kakšna boljševiška država«

Švedski časopis »National Tidning« se v enem svojih člankov bavi z lažnivostjo uradne ameriške propagande, ki trdi, da se bogataške države zato bore proti osim državam, ker bi rade podelile narodom, ki so jih podjarili totalitarne države, blagoslov demokratične omike in napredka, medtem ko se na drugi strani vežejo a Sovjetsko Rusijo, materjo boljševiške svetovne revolucije. Da bi to hinavščino podprli z dokazi, ponatiskuje pisec članek, ki ga je leta 1937 prinesel »Chicago Herald and Examiner« in v katerem označuje Sovjetsko zvezo kot povzročitelico vseh težkoč v Evropi.

Nobena država, nobena civilizacija in nobena omika ni varna, dokler je na svetu kakšna boljševiška država — pravi omenjeni članek. Če se razumni, miroljubni in človekoljubni narodi hočejo rešiti, potem zanje ni nobene druge izbire, kakor za-

držati oboroženi pohod socialne, politične in kulturne anarhije, ali pa dopustiti, da jih pomandra.

Vse te glasove, ki jih narekuje zdrava pamet — priblija v svojem članku švedski pisec — pa s modretvom v Zdravniški ameriški državni silo in z vso brezobzirnostjo zadušili. Namesto tega pa so označili boljševike za svoje salonske tovariše in se delajo, kakor da bi bili Sovjeti s tem, da so razpustili kominternu, znova in nenadno dokazali svojo pripadnost k omikanemu svetu. Anglikanska Cerkev celo blagoslovlja orožje boljševiških divjih tolpi, in bi z veseljem pozdravila, če bi te tolpe zmagovalito vdrle v Vzhodno Evropo.

K tej primerjavi sedanje lažnive propagande bogataških držav z nmenjem ameriškega časopisa iz leta 1937 dodaja pisec samo še kratak vzklík: »Nekoč in zdaj!« Res, že ta kratka pripomba pove dovolj.

Priznanje romunskim letalcem

Romunski tisk omenja, da nemška vojna poročila v zadnjih tednih pohvalno govorijo o ponovnih hrabrih nastopih in uspešnih bojih romunskih letalskih skupin na vzhodnem bojišču. Posebej so to poudarili ob priliki, ko so podelili romunskemu državnemu podtajniku za letalstvo generalu Jienescu križce reda nemškega orla z zvezdami in meči. Istočasno so izrekli visoko priznanje tudi vsomu romunskemu letalstvu. Še zlasti pa omenjajo pohvalno pismo, ki ga je poslal nemški letalski general Dessloch, ki na vzhodnem bojišču prevzema visoko poveljniško mesto, romunskemu letalskemu generalu, poveljniku na vzhodnem bojišču. V tem pismu nemški general Dessloch pohvalno in s priznanjem govori o uspešnih vajah romunskega letalstva.

Slovaška stoji zvesto na strani Nemčije

»Slovaška stoji zvesto na strani Nemčije«, poudarja slovaški list »Gardista«. »Nam Slovakom ni treba spreminjati svojega vedenja. Nasprotno, dogodki zahtevajo od nas, da zdaj še trdnje stojimo na onih temeljih, katerim dolgujemo narodni obstoj in državno samostojnost. Prijateljstvo in zavezništvo z nemškim narodom je za nas sveta stvar, zakaj sveta je za nas naša narodna svoboda. Tudi kot kristjani ne moremo držati s tistimi, ki so se vrgli v naročje boljševizma ter načrtno uničujejo najsvetejše ustanove krščanske omike. Postavili smo se v službo novega reda, v službo Evrope in njenega duha. Imamo dobre živce, ker sta pravica in resnica na naši strani. Večino poti smo že prehodili in verujemo, da bo na koncu zmaga pravična evropska stvar. In to bo tudi slovaška zmaga.«

Sovjeti prirejajo jutranje pobožnosti v radiu

Berlin, 15. septembra. V berlinskih dobro poučenih krogih se norčujejo iz jutranje pobožnosti, ki jo je včeraj moskovski radio začel oddajati v nemščini. Na tej tako imenovani krščanski pobožnosti je imel neki Kaiser svojo pridigo. Sprito takšnih evropskih propagandnih poskusov so v Berlinu rekli, da je bolje, ako bi vsi ta trenutke raje uprli svoje oči v nov dokazilni material v Katynu, ki vsebuje nič manj kakor 4131 imen poljskih častnikov in vojakov, ki so jih boljševiki zverinski umorili in so sedaj njihova imena natančno ugotovili.

Ameriško vmešavanje v arabske zadeve

Lizbona, 16. septembra. DNB. Po propadlem poskusu Nahaš paše, da bi ustanovil vsearabsko zvezo pod vodstvom Egipta, so se začeli s to mislijo namesto Angležev ukvarjati Amerikanci iz Združenih držav. Je čisto v duhu ameriških prizadevanj v Afriki in na Bližnjem vzhodu, da je zdaj obiskal Ibn Sauda in druge arabske voditelje osebni Rooseveltov odposlanec Harold Hopkins. Hopkins je zahteval od Ibn Sauda, naj pošlje svojega zastopnika na razgovor v Washington. Z Londonom se v zvezi s tem novim ameriškim korakom niso posvetovali, pač pa so ga o njem samo obvestili. V zvezi s tem je treba opozoriti na okoliščino, da se opaža od ameriške strani tudi čedalje močnejše vmešavanje v Palestino.

»MARTIN KRPA«

s ilustracijami Lojza Perka

bo v kratkem prava redkost!

Kupite ga čimprej!

Dijaki, ki bi ga hoteli kupiti po razrednih skupinah (najmanj 10 izvodov), dobe za izvedbo izredno poseben popust.

DISPOZIONI

§ 1. Per assicurare l'alimentazione della popolazione, i generi alimentari finora razionati e contingentati restano razionati e contingentati anche in avanti.

§ 2. La vendita dei generi alimentari razionati e contingentati è permessa soltanto con le tessere annonarie o con documenti relativi.

§ 3. Le disposizioni punitive finora vigenti rimangono inalterate.

Lubiana, 13 settembre 1943.

OERTEL m. p.
colonello e comandante della Sezione.

Botra vila

Kakor je botra vila bila svetovna, tako so naredili: rajniku krsto, botriču zibelko.

Krsto z drvarjevim truplom so zalagale vile spremljale na Hiti, kjer so ga ob cerkvenem zidu pokopale.

Drvarček pa se je odzibal v zibelki, narejeni iz smreke, ki je ubila njegovega očeta in zrasla iz njegovega srca...

Minili so tedni in leta, Sinček pa je rasel zdrav in lep kot mlad smrekov vrh sredi samotne jase.

Njegova mati vdova in botra vila sta ga bili zelo veseli, saj jima je bil v samo zadovoljstvo in srečo. Imeli sta ga radi kot nič bolj na tem svetu.

Drvarček je zrasel v lepega dečka in postal pastir, medtem ko je njegova mati kot drvarjeva vdova hodila delat na htijske in turške njive. Če je le mogla, se je za kratek čas strgala od dela ter skočila na travnik pogledat, kaj dela njen sinko; tudi botra vila je dnevno bila pri njem na paši ter mu morala vedno znova pripovedovati o oni strašni planinski nevihti, ko je divji lovec s svojo sekirjo presekla smreko, njen spodekan vrh pa zasedil skozi očeto srce, ki je obležalo pokopano tam v gradiški zemlji.

BERITE »SLOVENSKI DOM«

Poletje letos prijazno jemlje slovo

Ko so se po Malem Smarnu sredi septembra vračali študentje z velikih počitnic v oni polomratni dobi val čili krepki in zdravi, so ljubljanski stari mošani in ljubljanske mamice začeli napovedovati jesensko deževje. V letih pred prvo svetovno vojno, je bil v navadi vremenski izrek: »Ko študent v Ljubljano prihaja, jesensko deževje nastaja«. Bilo je navadno tako, da je sredi septembra začelo močno deževati, ko so se takrat 15. septembra ljubljanske srednje šole odprle, ko je postalo na Vodnikovem trgu ali bolje okoli Vodnikovega spomenika pred starim gimnazijskim poslopjem sila živahno, saj so tam kramarji razprostrli svoje štante in šotore, a študentje so imeli svoj knjižni semenj.

Letošnji september nam še ni prinesel hujšega in več dni trajajočega deževja. Bilo je pač 5. septembra hudo, ko je v letošnjem poletju besnel nad mestom in okolico najhujši vihar v tem letu, saj je padlo do 50 mm dežja, kar predstavlja po meteoroloških računih in teorijah ogromno množino vode. Kakor nalašč za slovo, nam je letos poletje naklonilo prav lepe in tople dneve. Kak da vlada pravečata vročina kot meseca julija in avgusta. Še vedno zaznamuje toploter najvišjo dnevno temperaturo nad 25 stopinj Celzija.

Lepi septembrski dnevi delajo prave čudeže v naravi. Še pred dobrimi desetimi dnevi je bilo grozje po brijadah v mestu in okolici še popolnoma zeleno. Marsikdo je po svoje modroval in jadikoval, češ: »Kdaj bo letos to naše kisle grozje zre-

lo? Ali bo sploh dozorelo?« Septembrsko toplo sonce pa je grozje naklonilo mnogo sladkorja, začelo je grozje naglo rdečiti in zoreti. Letos pa domače grozje v mestu in okolici na mnogih krajih ni posebnega dobro uspele. Vzroki so različni. Po Dolenjskem pravijo, da so vinogradniki z vremenom letošnjega poletja povsem zadovoljni. Obeta se nam dober eviček! Poleg evička pa nam letos domači kostanj ponuja lep in tečen sad. Saj k novemu vinu se prilaga kuhan ali pečen kostanj!

Splošen vremenski pregled za letošnje poletje pa je drugače, če kaj zadovoljiv, mestoma pa tudi nekoliko negativen. V tem poletju je bilo doseg 33 deževnih dni in je padlo do 296,4 mm dežja. Bili so trije hujši nalivi s točo. Posebno hudih vremenskih katastrof v večjem obsegu v naši pokrajini ni bilo. V tem poletju pa smo imeli tudi prav vroče dneve in vročina je neprenehoma trajala po več dni, ko ni bilo niti kaplje dežja. Tako je bilo od 25. julija naprej tja do 5. avgusta zelo vroče, brez dežja. Nastopilo je ponekod pomanjkanje vode, pritisnila je suša. Druga doba zelo vročih dni je nastopila od 14. avgusta tja do 25. avgusta. Bilo pa je tudi druge dneve zelo vroče. Letošnja košnja je bila v splošnem ugodna. Le malobrižen kmet je imel težave s spraviljanjem sena. Otavo so kmetje letos zelo srečno spravili pod kozele in pod streho. Košnja otave je končana. Tu in tam kose še otaviš in to večina v okolici, kjer so rejci malih živini najeli travnike od kmetov, da morejo pokositi tretjo otavo ali otaviš za svoje male živali.

Gospod Jakob in njegov nečak na trgu

Gospod Jakob je neko soboto napravil generalno revizijo in inšpekcijo, to ne uradno, ob najljubnejšem tržnem vrvežu na Vodnikovem trgu, ko si je najprej ogledal čistočo okoli Vodnikovega spomenika. Doma je gospod Jakob vse lepo popravil, se že zgodaj obril, si napolnil dozo s najtanjšimi cigareti, ki jih nekateri imenujejo »penzionke«, druga pa »željčki«. Skromni gospod Jakob se je obenem odločil, da vzame s seboj na trg svojega nečaka, to pa iz prav posebnega namena. »Fant je majhen, bistroumen bistrovit in gibčen, da lahko kot jegulja kviha med Trnovčankami in Krakovčankami, da jih bo laže kontroliral. Bom že pokazal,« je sam pri sebi tihotil in godrnjal, nato pa gromko zaklical:

»Frankček, greš z menoj na trg!«
Ne bev, ne bev. Nobenega glasu in odmeva. Jakob v debelem basu: »Frankček, kje si? Nobenega odziva. Fant se je potuhnil in ujezil. Nazadnje je globoko užaljen izbruhnil v protest: »Stric, zapomni si! Jaz sem Franc, ne Frankček. Gram že v četrty razred.«

Gospod Jakob je hitel popravljat napako. Potolažil je nečaka, ko mu je obljubil nekaj dobrega a trga in mu dal zaupna navodila za posebno tržno kontrolo. In mehnila sta nato na trg gospod Jakob in nečak Franc.

Tam pod starim kostanjem v bližini nekdanje Mahrove hiše je gospoda Jakoba že pozdravila zbrana in izbrana skupščina neuradnih tržnih kontrolorjev. Nekateri so dimili cigarete, drugi žulili pipe, med njimi njih suliati in kot preklica visoki predsednik. Gospod Jakob je postal nekam židano volje, ko je zapazil skupščino izkušenih pisov. Tovariši so ga na nekam postrani in misamo gledali, kakor da bi mu očitali, kakor si upa pripeljati v njih častil zbor zelenca in modreca. Hoteli so mu v brko povedati: »Čemu vodiš frkolina med naš zbor sivih in izkušenih mož?« Gospod Jakob pa se je ponosno vzravnil in jim začel šepetajoč praviti in hvaliti krepke vrline svojega nečaka. Laskavo jim je govoril:

»Prijatelji, rečem vam, da fant ni tumpast, zmerom mi prinese kako ljubljansko novico. Pred dnevi mi pravi: Stric, ali veš najnovejšo...? Gledam in gledam. Nič. Nato fant kratko in jedrnat: Mestna vrtnarija mora ribnik v Tivoliju razširiti. Race so se tako zaplodile in se še plode, da se nimajo več prostora v ribniku. Boje pa se, da ne bi od šee poginile.«

Jakovovi tovariši, ki počasi mialijo, so sprva bolščali v njega, nato pa so se ne-

Dr. Murkovo zanimivo knjigo

»DENAR«

lahko dobite po vseh knjigarnah. Knjigo krasi čez 470 lepih in zgodovinskih vernih slik. Naročite se čimprej na »SVET«. Druga zelo zanimiva knjiga v Svetovi knjižni zbirki pa bo izšla že 1. oktobra pod naslovom »LADJE«

Jože Mahnič

SLAP

Nalil si je v umivalnik mrzle vode, jo zajemal s polnima peršema in si jo metal v obraz in gole prsi. Ko se je preoblekel, je stopil v vežo k aklaodolnici drv in dražja in si zanelil ogenj. Visoki rumenoredni plameni so s svojo svetlobo mehko pobžali tesne in mrzle stene. Pripravil si je krepko domačo južno.

Medtem je stopil v sobo, da bi zbral slikarske priprave in orodje. Na mizi je ugledal Murilla.

Planil je po stojalcah in potegnili silko izza steklenih plošč. Raztrgal jo je na drobne kosce.

Po sobi so spet zasijale od dela uvele materine roke, v njej je spet zakrležal njen vdani in blagi pogled.

»Odpusti mi, mama!« je je zaprosil in mati se mu je vsa srečna nasmehnila...

VI.

V gozdni strmini je bilo zaradi gostih drevesnih krošenj in ker se je dan že nagibal h koncu, že precej mračno. Med debli se je bila kakor nežna pajčevina razpredla čisto rahla megla. Sama so se premočena in podnrela črtala naravnost ostro. Dož je že davno prenehala. Zdal se so kate bukke odtokale, kapljalo je z veje na vejo, z lista na list. Njegove okovante, ki se tiho vdirale v mehka, sprnelna tla, ki se dila po vlaži in presnavljanju. Kjer pa je bližnjica presekala staro vejo, v številnih lagodnih ključih se dvigajoče vozno pol, so na kamnith ploščah zapele.

(Dalje.)

Program ljubljanskega radia za 17. 9. 1943

Od 9 do 9.30: poročila v nemščini, razglasi v nemščini, slovenščini in italijanski. — Od 9.30 do 12.30: odmor. — Od 12.30 do 12.50: poročila v nemščini in slovenščini. — Od 12.50 do 14.00: slovenščini in italijanski. — Od 14.00 do 14.15: veseli zvoki. — Od 14.15 do 14.30: poročila v nemščini, razglasi v nemščini, slovenščini in italijanski. — Od 14.30 do 15: melodija in ritem. — Ob 15: poročila nemškega vrhovnega poveljstva. — Ob 15.30: večerna glasba. — Ob 19.30 do 19.50: poročila v slovenščini, nemško vojni poročilo v italijanski, razglasi v nemščini, slovenščini in italijanski. — Od 19.50 do 20: slovenski zvoki. — Od 20 do 20.30: poročila v nemščini. — Od 20.30 do 22.10: prenos vojaške radijske postaje v Beogradu.

(Dalje)

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Gledal sem Mary, kako se je morala tiste trenutke premagovati, da ni planila prav do straža, se obrnila proti ljudstvu ter zavpila. Oči je imela široko odprte in jih je nepremično upirala v skupinico ujetnikov. Z vso silo, kakršne bi njenim drobnim prstom nikoli ne bil prisodil, mi je stiskala desni laket, kakor da bi se bala, da bom zdaj zdaj potegnil izpod obleke orožje ter planil nad rdečo gardiste...

Prav tu, v Jekaterinburgu, se je v prvih dneh maja 1918, komaj nekaj dni potem, ko je družina Romanovih bila prepeljana tja, začel najbolj napeti, najpretnostnejši in pa zlasti najbolj norazločljivi del moje poti, katero sem tudi prav zaradi tega v naslovu, kategru sem ji dal v tem dnevniku, označil za »čuden«.

Visoke ujetnike so bili prepeljali v hišo trgovca Ipatjeva. Hiša je ležala na obrobju mesta Jekaterinburga in je bila zastražena kakor pravčata trdnjava. Niti miš ne bi bila mogla vanjo ali iz nje, ne da bi bila morala vsaj mimo dveh ali treh straž, ki so bile zmeraj na nogah.

Ta preselitev in pa položaj, ki je nastal po njej, sta me naredila zelo malodušnega. Skraj sem bil sam pri sebi že obupal, da bo z najinimi načrti kaj. Težave, ki so se kazale na vseh straneh in so bile celo vsak dan večje, so se mi začele zdeti nepremagljive.

Drugače je bilo z grofco. Ta je bila v začetku nekaj časa žalostna, maloduš-

na in obupana, toda kmalu jo je spet prevzela stara drznost, podjetnost in pogum. Spet so se ji oglašali novi upi, da se to najin poskus, ki je po mojem bil že obsojen na polom, vendarle posreči.

Nisem ji hotel jemati poguma ter vselega upanja s tem, da bi ji bil pravi svojo, žal utemeljene pomisleke. Pustil sem jo v veselji in tolažini veri, da bo res vse dobro in vse prav.

Najhujši občutek, ki sem ga imel v časih, ko se me je polasčalo malodušje, je bil v tem, da sem se čutil strahotno osamljenega, izgubljenega v neskončno prostorni, sivi, mračni, blatni deželi, kjer je vse, prav vse sovražno, kjer ga ni prijaznega človeka, ki bi mi hotel pomagati vsaj z besedo, če že ne z dejanjem, kjer ne vidim drugega kakor nepretrgano, grozečo, neubranljivo smrti nevarnost zase in za svojo preljubljeno tovarišico in pomočnico.

Ob takih trenutkih sem se spominjal polkovnika Sullivan ter na tisti davni pogovor z njim. Spominjal sem se noči, ko sem poln upov in načrtov odhajal iz domovine v Rusijo, da bi poskusil izpolniti »posebno nalogo«, ki so mi jo bili naložili.

Kakšno navdušenje, kakšno zaupanje v lastno moč, drznost in sposobnost, kakšen samozavesten pogum, ki ga prav za prav ni nič opravičevalo!

Od tedaj je bilo preteklo samo nekaj mesecev — trije, če hočem biti natančen — toda zdaj se mi je zdelo, da vsi tisti dogodki, načrti, ljudje in de-